

Elonkehä 2010

Pulkalla keväthangella

Omavaraistaloudessa erilaiset kuljetusvälineet ovat tarpeen ja talvella yksi ehdottomasti tärkeimpiä on pulkka. Talviseen liikkumiseen on jalaksellisia vesikelkkoja ja erilaisia pulkkia. Molemmilla on hyvät ja huonot puolensa. Jalakselliset tahtovat helposti karata muovaamastaan ladusta, kun taas pulkat liitävät enemmän lumen pinnalla. Pulkassa paino jakautuu suuremmalle pinta-alalle.

Tämä kyseinen pulkka on kierrätyshenkinen, ja siinä on käytetty vanhoja lautoja, suoristettuja nauloja ja peltisuikale. Kierrätysrakentaminen sinänsä ei kysy materiaalien alkuperää tai järkevyyttä, vaan sopeutuu olemassaolevaan yltäkylläisyyteen. On parempi tehdä kunnolla hyvistä ja ekologisista materiaaleista, mutta joskus on edullista osata kierrättääkin.

Pohjarungon valmistus

Runko on syytä saada mahdollisimman tukevaksi mutta samalla mahdollisimman kevyeksi. Laitapuiksi valitaan leveät ja paksuhkot laudat, n. 120 cm pitkät. Puihin merkataan pohjaruoteiden paksuiset lovikohdat, joista puuosa poistetaan sahaamalla ja talttaamalla. Pohjaruoteiden etäisyyden voi valita sen mukaan, millaisia kuormia sillä vedetään ja miten paksu pelti on käytettävissä. Ohuenpuoleinen pelti painuu lommolle ruoteiden välistä osuessaan vaikkapa kantoon metsässä. Tässä mallissa ruodepuiden etäisyys toisistaan on pohjaosassa noin 10 cm ja kaarevassa osassa tiheämpi. Kaarevassa osassa on hyvä olla ruoteita tiheämmässä, sillä siihen kohdistuvat enimmäkseen iskut. Ruoteet upotetaan päistään laitapuihin ja naulataan kiinni. Etu- ja takareunan päätypuut on syytä kiinnittää voimakkaasti laitapuihin. Ne on naulattu ristiin, jolloin liitos lukkiutuu eikä käytössä nykläydy auki (kuvassa).

Pellin kiinnitys

Pulkan pohjarungon ollessa valmis, siistitään sen ala- ja sivupinnoista kohoumat pois jotta pellin kiinnitysalusta olisi mahdollisimman tasainen. Pellin etuosaa taivutetaan varovasti sopivaan kulmaan. Pelti on isompi kuin pohja, sillä sitä taivutetaan joka sivulta laitalautoja pitkin ylöspäin, jotta lumi ei pääsisi paakkuuntumaan puun ja pellin väliin. Pellin etu- ja takareunat kannattaa myös piilottaa päätylautoja vasten, jotta niihin ei kulkiessa takerru mitään kiinni. Pelti kiinnitetään naulaamalla etulautaan ja peltiä ryhdytään naulaamaan sivuista kiinni, n. 5-10 cm välein. On huolehdittava siitä, että pelti saadaan mahdollisimman kireänä rungon päälle. Improvisointitaidot ovat tarpeen ja tätä pulkkaa varten käytettiin apuvälinettä, jonka avulla peltiä pystyi kiristämään takapästä. Kun pelti on naulattu pohjan osalta, taivutetaan loppuosa pellistä takalautaa pitkin ylöspäin ja naulataan kiinni. Pellin reunasta jäi kummallekin puolelle 0,5 –1 cm peltiä yli, joten se taivutettiin varovasti ylöspäin ja pakotettiin varovasti vasaralla myötäiseksi. Se on tarpeen, sillä pohjaurteeton pulkka liikkuu myös sivusuunnassa, jolloin lunta voi tunkeutua puun ja pellin väliin.

Pulkan käyttö

Tällainen tekotapa on hyvin vankka ja pulkalla voi vetää raskaanpuoleisia kuormia. Pulkan leveys on 60 cm ja siihen mahtuu kaksi banaanilaatikkaa poikittain. Kaareva

osa on korkeintaan kolmasosa koko pulkan pituudesta. Etureunan kaarevuuden optimaalinen muoto osoittautui aika haastavaksi pohdiskelun aiheeksi, ja siitä voinee tehdä jatkotutkimuksia. Pulkan pituus on noin 110 cm. Vetoköydeksi laitettiin vanha nahkainen hevosvaljas. Jos pelti on sinkitty, menee vähän aikaa ennen kuin pohja muuttuu liukkaaksi käytön myötä. Pelti ei ole ainoa asia jota pohjamateriaalina voi kierrättää, siihen sopivat myös vanha muovimatto tai paksuhko muovilevy. Jos haluaa nähdä vähän lisävaivaa, voi tämän laatikkomallin etuosan leveyttä supistaa. Pulkan kulku virtaviivaistuu eikä se hörppää lunta silloin kun se osuu penkkaan. Taka- ja etulaudassa on pulkan nurkissa varauksia joihin voi laittaa tappeja pitelemään isompaa kuormaa kiinni, tai joiden väliin voi kuormittaa pulkkaa, esim. rankoja kuljettaessa. Ihmisvoimaisen maatilan kuljetuksia voi huomattavasti keventää jos odottaa kevättalven hankiaiskelejä. Kevätauringon sulattaman ja yöpakkasten kovettaman hangen pintaa pitkin voi kulkea suorinta tietä ja välttää epätasaisuuksia.

Maria Dorff

Sivulautoihin on lovettu aukot sahalla ja taltalla lohkaisemalla.

Pohjaruoteet on upotettu loviin ja naulattu kiinni.

Jos pellin haluaa istuvan tiukasti, se kannattaa muotoilla suunnilleen sopivaksi ennen kiinnitystä.

Ei aukea kuin särkemällä.

Kaksi pahvilaatikollista halkoja kulkee mukavasti liiteristä tupaan.

